

TÁRSASÁGI ÜGYEK

Kabán Annamária

(1953–2019)

Nagy veszteség érte a magyar nyelv és stílus kutatását Kabán Annamária korai halálával. Korainak nevezem ezt a szomorú eseményt, mert éppen most, az egyetemi oktatástól való részleges visszavonulása után várhattuk tőle eddigi munkásságának betetőzését, többek között a másfél évtized munkájával megalapozott Dsida Jenő-monográfia megírását. De az életmű így is teljes, kerek egész, és valójában, mint látni fogjuk, a Dsida-monográfia is megvalósult valamilyen formában.

Kabán Annamária Kolozsváron született, és az ottani Babeş–Bolyai Tudományegyetem magyar–francia szakán szerezte diplomáját. Mesterei, később munkatársai az erdélyi magyar nyelvtudomány kiemelkedő személyiségei, B. Gergely Piroska és Szabó Zoltán voltak. Már ekkor felhívta magára a figyelmet a magyar tudományos stílus kezdeteit feltáró tanulmányaival, melyekben Apáczai, Melius és Pápai Páriz mondatszerkezeteit és bekezdéstípusainak szövegszerkezeti sajátosságait vizsgálta. Ezeket a kutatási eredményeit foglalta össze és egészítette ki alapos elméleti bevezetéssel az MTA Nyelvtudományi Intézetének kiadásában 1993-ban Budapesten megjelent kandidátusi értekezésében.

Az 1990-es évek kezdetétől Magyarországon folytatta oktatói és kutatói tevékenységét a Miskolci Egyetem akkor alapított bölcsészkarának magyar nyelvészeti tanszékén. Elsősorban szemiotikát és szövegtant oktatott – ezeknek a diszciplínáknak egyik legjobb hazai ismerőjeként –, de szükség szerint más nyelvészeti tárgyakat is. Huszonöt évig, kerek negyedszázadig volt kedves kolléganóm, munkatársam ezen a tanszéken. Mindig nagy tisztelettel és elismeréssel adóztam szakmai igényességének és pedagógusi szigorúságának, amellyel hallgatóit oktatta, egyben nevelte is.

Ettől az időtől fogva kutatói érdeklődése a 20. századi magyar szépirodalmi nyelv és stílus kérdései felé fordult. Szinte évről évre publikált újabb és újabb könyveket ebben a tárgykörben, különös figyelmet szentelve az erdélyi magyar irodalom kiemelkedő alakjának, Dsida Jenőnek. Dsidával foglalkozó munkáit MÓZES HUBA irodalomtörténésszel társszerzéségben alkotta, aki a magánéletben is társa volt. Egyrészt Dsida kevésbé ismert vagy filológiai kérdéseket felvető verseit gyűjtötték egybe és kommentálták (Psalmus Hungaricus, 1992; Égi mezőkön, 2001; Tükör előtt, 2009; Nyáresti áhítat, 2013), másrészt irodalomtörténeti, szövegtani és stilisztikai szempontból vizsgálták Dsida életművét (Vers és lélek, 2007; Textus és intertextus, 2009; Ó, múzsa, tedd, mi istened parancsa. Dsida-versek és -fordítások szövegépítése, 2011; Reflexió és önreflexió Dsida Jenő költészetében, 2014). Közben évente tudományos konferenciákat rendeztek Miskolcon Dsida Jenő, Reményik Sándor és a két világháború közötti erdélyi magyar irodalom témaköréből, s ezeknek anyagát rendre ki is adták (Elődei emberségéből – utódaink emberségéért, 2015; Honfoglaló, nagy írónemzedék, 2016; Egész világhoz lángbeszédül, 2017).

Kabán Annamária és férje 2018-ban egy nagyszabású tanulmánykötetben összegezte Dsida Jenővel foglalkozó addigi kutatásait (Tárt kapukhoz fényösvény viszen. Dsida Jenő költészete és műfordításai). Ez a roppant gazdag tartalmú és elméletileg is igényes tanulmánygyűjtemény egy rövidesen tető alá hozható Dsida-monográfia ígérését hordozta magában. De a sors úgy akarta, hogy ez legyen kutatásaik záróköve, egyben újabb tudósnemzedékek ösztönzője és segítője.

A múlt év novemberében együtt búcsúztattak el minket, nyugdíjba vonulókat, a Miskolci Egyetemen: öt hatvanöt évesen, látszólag makkegészségesen, vidáman, további alkotásokra készülve, engem a hetvenediket is betöltve, a sokévi munkába egy kissé belefáradva. S most mégis nekem kellett nekrológot írnom őróla, nem pedig neki énrólam. 2019. július 5-én volt a búcsúztatása Miskolcon. Az ott felolvasott méltatások, emlékezések külön kis füzetben is megjelentek: A szív elárul, mert világít. Kabán Annamária búcsúztatása címmel. Ezzel a kiadvánnyal egy napon azonban még egy könyvet hozott a posta, a szerző utolsó, immár posztumusz kötetét, amely Égten élek címmel hat esszét tartalmaz az erdélyi magyar költészetről: egyet a szabadvers-építő Bartalis Jánosról, kettőt Reményik Sándorról és három Kovács András Ferenc Babits- és József Attila-imitációiról meg Mozart Rekviemjére reflektáló, K. 626 című verséről. Ez utóbbi verselemzés volt Kabán Annamária utolsó munkája, amelyet a megbetegedése, rosszulléte előtti estén fejezett be. Jelképes és egyben hátborzongató, hogy amiképpen Mozart a Rekviemmel a saját halotti miséjét írta, az erről szóló vers elemzése lett Kabán Annamária búcsúüzenete. Igazi filológushoz illően a tanulmány (és egyben az életmű) nem saját mondattal, hanem idézettel zárul: „[...] Így juthatsz / Földi örömhöz, szentült, / Több szeretethez.”

Legyen tehát ez, a „szeretet” Kabán Annamária búcsúszava valamennyiünkhöz. Kedves Anikó, Isten veled, nyugodj békében!

KEMÉNY GÁBOR
Miskolci Egyetem
MTA Nyelvtudományi Intézet

Andor József 70 éves*

A sokat szidott vagy éppen felmagasztalt Facebooknak van egy, az udvarias társas viszonyokat elősegítő, a leechi együttérzés maximáját teljesítő, kitűnő szolgáltatása: emlékezteti a használóit arra, hogy ismerőseik közül az adott napon vagy a közelmúltban kinek van/volt születésnapja. De nemcsak emlékeztet, hanem rögtön fel is ajánlja a köszöntés lehetőségét: *Írj születésnapra köszöntőt az idővonalára...*

A Magyar Nyelvtudományi Társaság a Facebookot évtizedekkel megelőzve vezette be azt a szokást, hogy nyomon követi, közössége tagjai közül ki az, aki az adott évben tölti be 70., 80., 90., illetve 100. életévét és felkéri a születésnapost jól ismerő tagtársak valamelyikét, hogy köszöntse a kerek évfordulót. Andor József 2019. március 14-én lett 70 éves. A születésnap előtt a Magyar Nyelvtudományi Társaság felajánlotta nekem: *Mondj és írd születésnapra köszöntőt...* Megörültem a lehetőségnek, megtiszteltetés számomra, hogy az ünnepeltet köszönhetem a Társaság nevében (is).

* Elhangzott 2019. április 17-én a Magyar Nyelvtudományi Társaság felolvasó ülésén.